

บทบาทของศาลาประนมข้อพิพาทในการรักษาความสงบเรียบร้อย

นายจรัสชัย โชคเรืองสกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-568-369-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013067

THE ROLE OF THE VILLAGE HOUSE OF CONCILIATION
IN THE MAINTENANCE LAW AND ORDER

Mr. Jaruschai Chokruengskul

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Public Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-568-369-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทของศาลาประนมข้อพิพาทในการรักษาความสงบเรียบร้อย

โดย นายจรัสชัย โชคเรืองสกุล

ภาควิชา รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พนม ทินกร ณ อยุธยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารบัณฑิต

..... วิชา..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชาภัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสระ สุวรรณบล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พนม ทินกร ณ อยุธยา)

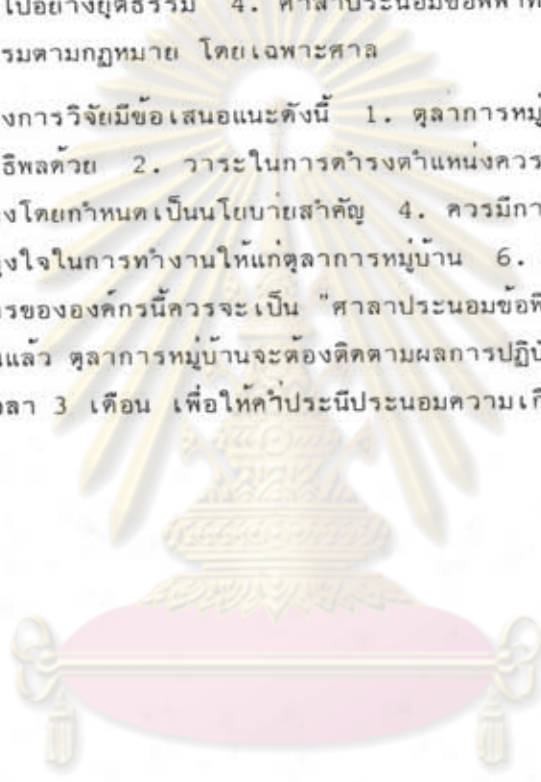
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วิมลศิริ ชำนาญเวช)

จรัสชัย โชคเรืองสกุล : บทบาทของศาลาประนอมข้อพิพาทในการรักษาความสงบเรียบร้อย (THE ROLE OF THE VILLAGE HOUSE OF CONCILIATION IN THE MAINTENANCE LAW AND ORDER) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.พนม ทินกร ณ อยุธยา, 91หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทราบถึงโครงสร้าง องค์ประกอบ รวมทั้งการดำเนินงานขององค์กร "ศาลาประนอมข้อพิพาท" ตลอดจนบทบาทขององค์กรดังกล่าวในการรักษาความสงบเรียบร้อย

ผลการวิจัยพบว่า 1. ศาลาประนอมข้อพิพาทเป็นองค์กรที่ดำเนินการโดยประชาชนในท้องถิ่นด้วยตนเอง 2. จากพื้นฐานแห่งค่านิยมในสังคมชนบทส่งผลให้ศาลาประนอมข้อพิพาทประสบความสำเร็จในการดำเนินการระงับข้อพิพาท 3. การพิจารณาไกล่เกลี่ยประนีประนอมเพื่อระงับข้อพิพาทโดยองค์กรศาลาประนอมข้อพิพาทเป็นไปอย่างยุติธรรม 4. ศาลาประนอมข้อพิพาทเป็นองค์กรที่ช่วยลดจำนวนคดีความที่จะขึ้นสู่กระบวนการยุติธรรมตามกฎหมาย โดยเฉพาะศาล

และจากผลของการวิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1. ตุลาการหมู่บ้านจะต้องเป็นราษฎรในหมู่บ้านเท่านั้นและต้องไม่ใช่ผู้มีอิทธิพลด้วย 2. วาระในการดำรงตำแหน่งควรกำหนดไว้คราวละ 2 ปี 3. ควรสร้างความต่อเนื่องโดยกำหนดเป็นนโยบายสำคัญ 4. ควรมีการอบรมให้ความรู้ทางกฎหมายเพิ่มมากขึ้น 5. ควรจะมีสิ่งจูงใจในการทำงานให้แก่ตุลาการหมู่บ้าน 6. คำนสถานที่ควรจัดสร้างให้เป็นการถาวร 7. ชื่อทางการขององค์กรนี้ควรจะเป็น "ศาลาประนอมข้อพิพาท" 8. เมื่อคู่พิพาททำสัญญาประนีประนอมยอมความกันแล้ว ตุลาการหมู่บ้านจะต้องติดตามผลการปฏิบัติตามคำประนอมความของคู่พิพาทให้เป็นไปตามนั้นภายในเวลา 3 เดือน เพื่อให้คำประนีประนอมความเกิดผลในทางปฏิบัติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา รัฐประศาสนศาสตร์
สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

JARUSCHAI CHOKRUENGSKUL : THE ROLE OF THE VILLAGE HOUSE OF CONCILIATION IN THE MAINTENANCE LAW AND ORDER. THESIS ADVISOR : ASSI. PROF. PANOM DINAKARA, 91 PP.

This study was to know structure, factors and process of the organization "the village house of conciliation" with role in the maintenance law and order

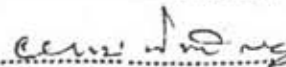
It was found that : 1. the village house of conciliation is an organization operated by the people in their locals 2. this organization is successful in settling disputes due to the social values in the locals 3. this organization is able to compromise disputes in a fair manner. 4. this organization helps decreasing disputes which brought to the court.

Also, there are some suggestions: 1. village conciliators must be villagers, not influential persons 2. the tenure is limited to two years 3. the continuity of this organization should be formulated as important policy 4. village conciliators should be well trained in law 5. there should have some motives for the village conciliators 6. office building for this organization should be permanently established 7. formal name of this organization should be "the village house of conciliation " 8. when disputants made agreement, village conciliators should force them to practice in three months.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา วิชาประวัติศาสตร์
สาขาวิชา วิชาประวัติศาสตร์
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนักศึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ภคคึกกรรมประกาศ

โดยลำพังผู้เขียนเพียงผู้เดียวคงจะไม่สามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงลงดังที่เห็นอยู่นี้ได้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทนง ทินกร ณ อยุธยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาที่คอยให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลาและตลอดมารองศาสตราจารย์ วิมลศิริ ชำนาญเวช ได้กรุณาเสียสละเวลาให้คำแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารกระบวนการยุติธรรม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ อิศระ สุวรรณผล ช่วยให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ

นอกจากนี้ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ ที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวความคิดและทฤษฎีรวมทั้งแนวทางในการศึกษาในช่วงที่ผู้เขียนได้มีโอกาสร่วมงานวิจัยภาคสนามที่จังหวัดกำแพงเพชรกับท่าน

ในท้ายที่สุด ถ้าหากไม่มี บิคา-มารคา คอยให้กำลังใจและสนับสนุนปัจจัยค้ำค้ำต่าง ๆ ผู้เขียนคงไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาดังชั้นนี้ ขอกราบขอบพระคุณท่านทั้งสอง ณ โอกาสนี้ด้วย

จรัสชัย โชคเรืองสกุล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
กันยายน 2530

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ช.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง.
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ.
กิตติกรรมประกาศ	ฉ.
สารบัญตาราง	ค.
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาวิจัย	6
ขอบเขตการศึกษาวิจัย	7
กรอบแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
สมมติฐานในการศึกษาวิจัย	35
การออกแบบการศึกษาวิจัยและระเบียบวิธีการวิจัย ...	36
2. องค์การ "ศาลาประนอมข้อพิพาท"	42
ส่วนที่ 1 กระบวนการจัดตั้ง	42
ส่วนที่ 2 โครงสร้างของศาลาประนอมข้อพิพาท	44
ส่วนที่ 3 การดำเนินการประนีประนอมเพื่อระงับข้อ พิพาท	47
ส่วนที่ 4 ผลการดำเนินงานจัดตั้งศาลาประนอมข้อ พิพาท	52
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน	57
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลและแหล่งข้อมูล	57

	ช.
1.1 เอกสาร	57
1.2 ข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์ของ กลุ่มตัวอย่างประชากร	58
1.3 สภาพแห่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เกี่ยวกับองค์กรศาลาประนอมข้อพิพาท ภายในจังหวัดกำแพงเพชร	59
ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ได้และผลการทดสอบสมมติฐาน	59
2.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างประชากร ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	59
2.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน	62
4. สรุปผลการวิจัย ปัญหา และข้อเสนอแนะ	75
สรุปผลการวิจัย	75
ปัญหา	76
ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม	82
ภาคผนวก	88
ประวัติผู้เขียน	91

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงระยะเวลาความเป็นกระบวนการพิจารณาคดีแห่งในแต่ละชั้นศาล (สรุปจากคดีในช่วงปี 2517-2522)	1
2 แสดงระยะเวลาความเป็นกระบวนการพิจารณาคดีแห่ง ตั้งแต่ศาลแห่งถึงศาลฎีกา (สรุปจากคดีในช่วง ปี 2517-2522) ..	2
3 แสดงระยะเวลาความเป็นกระบวนการพิจารณาในแต่ละชั้นศาล (สรุปจากคดีในช่วง ปี 2517-2522)	2
4 แสดงระยะเวลาความเป็นกระบวนการพิจารณา ตั้งแต่ศาลอาญาดังศาลฎีกา (สรุปจากคดีในช่วง ปี 2517-2522)	2
5 แสดงสถิติคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลในรอบ 5 ปี (2519-2523)	3
6 แสดงสถิติคดีอาญาที่พระราชอาญาจักร ปี 2525-2529	4
7 แสดงจำนวน "ศาลาประนอมข้อพิพาท" ในจังหวัดกำแพงเพชร	52
8 แสดงจำนวนตุลาการหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชร	53
9 แสดงอายุโดยเฉลี่ยของตุลาการหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชร	54
10 แสดงระดับการศึกษาของตุลาการหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชร	54
11 แสดงอาชีพของตุลาการหมู่บ้านในจังหวัดกำแพงเพชร ...	55
12 แสดงสถานที่ที่เป็นที่ทำการของศาลาประนอมข้อพิพาท ...	55
13 แสดงระดับการศึกษาของตุลาการหมู่บ้าน	60
14 แสดงอาชีพของตุลาการหมู่บ้าน	60
15 แสดงระดับการศึกษาของคูพิพาท	61
16 แสดงอาชีพของคูพิพาท	61

17	แสดงระดับการศึกษาของชาวบ้าน	61
18	แสดงอาชีพของชาวบ้าน	62
19	แสดงสถิติรายงานคดีที่รับ ณ ที่ทำการอัยการจังหวัดกำแพง เพชร ปี พ.ศ.2526-2527 เปรียบเทียบกับจำนวนประชากร	72
20	แสดงรายงานสถิติคดีอาญาความผิดส่วนตัวอันชอบความกัน ไต่ ภายในจังหวัดกำแพงเพชร ช่วงปีพ.ศ.2526-2527 .	73
21	แสดงผลการระงับข้อพิพาทโดยศาลหมู่บ้านภายใน จ.กำแพงเพชร ในช่วงระยะเวลา 1 ปี (กันยายน 2526 - สิงหาคม 2527)	74

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย